

Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituudi arengukava 2023–2027

I Sissejuhatus

Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituut (TÜHI) on juhtiv humanitaarteaduste keskus Eestis. Teiste teadusharudega põimunud tugev humanitaarteadus ja kultuuriliste kompetentside arendamine on tähtis tugisammas, millele Tallinna Ülikool tervikuna toetub.

TÜHI väärtustab eesti keele, kultuuri, kirjanduse ja ajaloo uurimist ning õpetamist. Toetame ja arendame eestikeelset teadust ja kõrgharidust ning teeme seda mitmekeelses ja -kultuurilises kontekstis. Panustame eri kultuuride ja ühiskondade paremasse tundmisesse Eestis ning uurime ja õpetame peamiselt Lääne-Euroopa, Ida-Euroopa ja Aasia keeli ning kultuure. Mõtestame ja korraldame õpetamisprotsessi loovalt ja tänapäevaselt ning pakume humanitaarvaldkonnas kõrgetasemelist õpetajakoolitust.

Peame oluliseks kultuurinähtuste mitmekülgset analüüsi ja arendame valdkonnaülest koostööd integratiivsete humanitaarteaduste raames. Näeme oma tugevustena keskkonna- ja digihumanitaariat, ajaloo-, keele-, kultuuri-, tõlke- ja kirjandusteadust ning maastiku- ja mälu-uuringuid.

Lisaks aktiivsele osalemisele ülikooli strateegiliste eesmärkide saavutamisel on aastatel 2023–2027 TÜHI üks peaeesmärke eesti keele pädevuskeskuse väljaarendamine, millega panustame eestikeelsele haridusele üleminekusse. Keskendume ka rahvusvahelise teadusvõimekuse tõstmisele keskkonna- ja digihumanitaarias, võrdlevates piiriuuringutes ja Ida-Euroopa uuringutes.

II Humanitaarteaduste instituudi tegevuste seos ülikooli kolme strateegilise eesmärgiga

1. Kõrgetasemeline teadus- ja loometöö Eesti heaks

Ülikooli eesmärgi kirjeldus: Tallinna Ülikool aitab kaasa Eesti võimekusele toimida targa, tugeva ja loova ühiskonnana, mis suudab toime tulla nii üleilmsete pingete kui ka omaenda arenguvajadustega. Selleks tegeleb ülikool kõrgetasemelise alus- ja rakendusteaduse, loometöö, innovatsiooni ja teadmussiirdega, panustades Eesti elukorralduse ja eesti keele ning kultuuri teadmusalusesse ning laiemalt rahvusvahelisse tippteadusesse, loome- ja innovatsioonivõimesse.

TÜHI panustab aktiivselt kõrgetasemelisse teadusesse ja teadustegevuse jätkusuutlikkuse tagamisse. Toetame teadlasi teadusrahastuse taotlemisel ja soodustame uurimiserühmade arengut. Keskendume mitmekultuurilisuse ja -keelsuse alus- ja rakendusuuringutele ning arendame kultuuridevaheliste uuringute ja integratiivsete humanitaarteaduste valdkonda. Sealhulgas edendame digi- ja keskkonnahumanitaariat; korraldame maastiku-, linna- ja piiriuuringuid ning mälu- ja ajaloouuringuid, arendame keele-, tõlke- ja kirjandusteadust. Teeme teaduskoostööd partneritega Eestis ja rahvusvaheliselt ning seame eesmärgiks võtta rohkemates konsortsiumides ja võrgustikes eestvedav roll.

Loome ja aitame ellu viia teaduspõhiseid lahendusi Eesti ühiskonnas ja rahvusvaheliselt. Selleks leiame võimalusi koostööks avaliku, kolmanda ja erasektoriga, osaleme tegusalt instituutidevahelises koostöös, sh avanevate ELi tõukerahastustoetuste taotlemisel, ja seame eesmärgiks luua teadmussiirde doktoriõppe kohti.

Pöörame suuremat tähelepanu kunstide ja nüüdistehnoloogia kasutamisele humanitaarteadustes ning lõimime loovuuringud TÜHI teadus- ja õppetöösse. Väärtustame tõlketööd, näituste kureerimist ja ilukirjanduslikku loomingut ning nende seostamist teadustööga. Teeme koostööd mäluasutuste ja teiste partneritega Eesti kultuuripärandi ja -andmete kogumisel, digiteerimisel, säilitamisel ning uurimisel.

Toetame eestikeelsete kõrgetasemeliste teadusajakirjade ja -uuringute kirjastamist, kõrgkooliõpikute kirjutamist ning väärtustame teadustulemuste avaldamist eesti keeles.

2. Elumuutev õppimiskogemus ja 21. sajandi ootustele vastav õpe

Ülikooli eesmärgi kirjeldus: Tallinna Ülikool on Eestis kõige uuendusmeelsem ja interdistsiplinaarsem ülikool, mis pakub õppijale valikuvabadusi ja vastutust. Ülikooli vilistlased oskavad näha oma eriala seoseid teiste valdkondadega, väärtustavad pidevat arengut ja õppimist ning omavad koostöökogemust. Õpingute käigus arendatud erialapädevused ja tulevikuoskused toetavad õppijaid isiklikus, tööalases või ühiskondlikus elus kerkivate väljakutsete lahendamisel. Uuendusmeelsust ja kõrget õppekvaliteeti toetab ülikooli liikmeskonna elukestva õppimise ja arengu väärtustamine. Edendame tõenduspõhist, refleksiivset ja koostööst õpet kogu Eestis.

Panustame hariduse kaudu Eesti ühiskonna arendamisse. Pakume TÜHI-s humanitaarteaduste õpet, mis arendab nii tulevikupädevusi kui ka erialateadmisi. Mõtestame tulevikupädevusi õppetöö arendamisel humanitaaria perspektiivist ja keskendume läbivalt kultuuriteadlikkuse ja kriitilise mõtlemise kujundamisele ning jätkusuutlikkuse ja digioskuste arendamisele. Võimaldame üliõpilastel arendada mitmekesiseid pädevusi, luues teiste instituutide õppekavadega jagatud mooduleid.

Tugevdame TÜHI õppekavade sisulist juhtimist ning arendame õppekavasid vastavalt teaduse arengule, ühiskonna ja töömaailma vajadustele ning üliõpilaste ja vilistlaste tagasisidele. Arendame õppejõudude oskust toetada erineva taustaga üliõpilasi ja suurendame refleksiooni osatähtsust õppetöös. Pakume võimalusel osalejakeskseid õppetöövorme, värskendame õppejõudude metoodilist pagasit ja rakendame humanitaaria valdkonda sobivaid mitmekesiseid õpiviise (nt probleemõpe, põimõpe, pööratud õpe, lõimitud aine- ja keeleõpe).

Muudame loomingulisemaks TÜHI ainekursuste sisu, õpiprotsessi ja õpitulemusi, nt varieerime hindamisvahendeid ja õpetame erialast tekstiloomet. Vastavalt vajadusele loome suurema e-õppe komponendiga kursuseid ja kvaliteetseid videoloenguid. Arendame tasemeõppepõhiseid ja e-õppe mikrokraade. Suurendame rahvusvahelise õpikogemuse omandanud üliõpilaste hulka, rakendame uusi mobiilsuse vorme (nt füüsilise ja virtuaalse õpirände kombinatsioone), mõtestame ja rakendame koduse rahvusvahelistumise võimalusi ning nõustame üliõpilasi nominaalajaga lõpetamiseks.

Väärtustame mitmekeelsust ja kujundame head eesti keele oskust kõikidel TÜHI õppekavadel. Seame eesmärgiks tagada, et TÜHI vilistlaste pädevus on tööturul konkurentsivõimeline ning lõpetajad on ennastjuhtivad spetsialistid, kes panustavad ühiskonda ja edendavad oma valdkonda.

3. Tark ja väärtustatud organisatsioon

Ülikooli eesmärgi kirjeldus: Tallinna Ülikool on koht, kuhu tahetakse tulla õppima ja töötama. Tegutseme ülikooli organisatsiooni kaasajastamiseks viisil, mis toetab võimalikult hästi maailmateaduses osalemist, kõrgetasemelist õppetööd, süsteemset ja liikmete potentsiaali kasutavat töökorraldust, tegevuse kõrget lisandväärtust ja ühiskonna vajaduste ette nägemist ning nendega paindlikku kohandumist. Ülikool on eesmärgipäraselt ja õppivalt toimiv avatud organisatsioon, mis pakub uusi teadmisi, mõtteid ja kogemusi ning suudab kvaliteetselt ja usaldusväärsetl Eesti arengusse panustada.

Hoiame humanitaarteaduste instituuti elujõulise ja jätkusuutlikuna, meie liikmeskonda ühtehoidva ja mitmekesisena. Analüüsime TÜHI organisatsioonistruktuuri ja panustame Tallinna Ülikooli struktuuri arutelusse. Tegutseme selle nimel, et instituudi rahaline seis oleks jätkusuutlik, töötasud konkurentsivõimelised ning töö- ja õpikeskkond motiveeriv. Tegeleme aktiivselt TÜHI kui Eesti juhtiva humanitaarteaduste keskuse identiteedi arendamise ja avalikkusele kommunikeerimisega.

Edendame kaasavat, tulemuslikku ja väärtuspõhist juhtimist, nt jälgime, et töökoormus oleks instituudis jaotatud ühtsetel alustel. Hoolitseme selle eest, et TÜHI juhtimine on läbipaistev ning eesmärgid ja otsused on selgelt teada ja ellu viidud. Arendame töötajate ametikohaga seotud oskusi, sh juhtimispädevust.

Panustame ülikooli arendamisse väärtustatud ning tänapäeva ootustele vastava õpi- ja tööpaigana. Keskendume instituudi akadeemilise järelkasvu ja järjepidevuse tagamisele. Kaasame eesti keelt mitte valdavad töötajad tulemusrikkamalt TÜHI tegevustesse, toetame töötajate mentorlust ja eesti keele õpet.

Tegutseme selle nimel, et instituut oleks organisatsioonina paindlik, suhestuks erksalt väliskeskonna muutustega ning aitaks kaasa ühiskonnaprobleemide lahendamisele. Arendame sihipäraselt koostööd strateegiliste partneritega nii akadeemilises maailmas kui ka avalikus, kolmandas ja erasektoris. Arendame koostöösuhteid TÜHI vilistlastega ja kanname hoolt, et meie avalik suhtlus jõuaks vajalike sihtgruppideni.

III Humanitaarteaduste instituudi eesmärgid

TÜHI eesmärgid keskenduvad suundade ja keskuste üleste valdkondade arendamisele ühiskondlikult olulistel teemadel. Tõukume instituudi tugevustest ja tegeleme enda potentsiaali väljaarendamisega. Teeme koostööd TÜHI sees, teiste instituutidega ja väljaspool ülikooli.

1. Eesti keele pädevuskeskuse loomine

Koondame instituudis eesti keelega seotud tegevused ja loome eesti keele pädevuskeskuse keele uurimiseks ja arendamiseks, eestikeelse teadustegevuse soodustamiseks ning eesti keele ja kultuuri õpetajate mitmekülgseks ettevalmistamiseks. Tegeleme eesti teaduskeele, eesti keele kui esimese ja teise keele ning eesti kultuuri õpetamise, uurimise ja arendamisega. Aitame ette valmistada eesti keele ja kultuuri õpetajaid ja õppejõude, kes tulevad hästi toime mitmekultuurilises ja -keelses töökeskkonnas.

2. Ida-Euroopa uuringute arendamine

Arendame Ida-Euroopa uuringud sidusamaks valdkonnaks. Tõhustame koostööd TÜHI akadeemiliste suundade, teaduskeskuste ja regionaalse fookusega uurimisrühmade vahel ning samuti teiste instituutide ja välispartneritega. Arendame valdkonna õppetööd. Keskendume mitmekultuurilise kohaliku ja regionaalse ajaloo, mälu ja teadustraditsiooni uurimisele ning mõtestame seeläbi aktuaalseid ühiskondlikke probleeme.

3. Keskkonnahumanitaaria arendamine

Tõhustame koostööd TÜHI akadeemiliste suundade, teaduskeskuste ning teiste instituutidega, et arendada keskkonnahumanitaaria õpetamist, keskkonna ja ühiskonna vaheliste koosmõjude uurimist ning temaatilist teadmussiiret. Tugevdame TÜHI keskkonnahumanitaaria pädevust ja nähtavust Eestis ning rahvusvaheliselt ja arendame valdkondlikku koostööd avaliku ja erasektoriga.

4. Euroopa ja Aasia piiriuuringute arendamine

Arendame piiriuuringute interdistsiplinaarset valdkonda, et uurida piiriloomet kui üha keerukamat ja nüansirohkemat protsessi maailma oluliste arengute ja sündmuste keskmes. Koondame piirkondade ja erialade ülese piiride ja piiriloomete temalise uurimistöö ja edendame mitmekihilist lähenemist teaduses ja avalikkuses.